

Har hiv forandret oss? Holdninger, levekår og helse

Arne Backer Grønningsæter

Verdens aidsdag 2022

HivNorge[®]

Oversikt

- Det skeive kulturåret
 - Hiv som en viktig faktor i de endringene som har skjedd når det gjelder LHBTI+
 - Personlige erfaringer som ble til forskningstemaer
- Fafos forskning
 - Hiv, levekår og holdninger; Å bli eldre med hiv
 - LHBT, minoriteter i minoriteten
 - LHBT, arbeidsliv, kirke
 - Internasjonalt, Sør-Afrika – arbeidsliv, levekår og bistand
- Ulike felt hvor arven etter hiv-erfaringene preger oss
 - Holdninger til LHBTI+
 - Diskusjonen om rus og rusbehandling
 - Synes på brukernes rolle i forskningen og i tjenesteutviklingen
 - Religion og kirke
 - Nye epidemier?

Det skeive kulturåret

- Hiv som en viktig faktor i de endringene som har skjedd når det gjelder LHBTI+
- Tausheten som ble brutt

Skeivt
kulturår
2022

Fafos forskning

- Hiv, levekår og holdninger; Å bli eldre med hiv
- LHBT, minoriteter i minoriteten
- LHBT, arbeidsliv, kirke
- Rus
- Internasjonale prosjekter

Hiv-forskningen

- Levekår
- Holdninger
- Å bli eldre med hiv
- Moralisering, stigmatisering og helseutfordringer

Kan denne forskningen og disse kunnskapene gi inspirasjon i dag?

Fafo

Arne Backer Grønningseter og Inger Lise Skog Hansen

Om å bli eldre med hiv

Fafo-rapport 2018:43

Arne Backer Grønningseter, Erlend Mørland, Espen Richard Nilsen og Inger Lise Skog

Levekår og livskvalitet blant HIV-positivt

Arne Backer Grønningseter, Erlend Mørland, Espen Richard Nilsen og Inger Lise Skog

Living with HIV in Norway - 2009

Arne Backer Grønningseter, Erlend Mørland, Espen Richard Nilsen og Inger Lise Skog

Fortsett fortlig å kysse?

Notat:
Forprosjekt
om levekår

Esther Lyngnes, Arne Grønningseter, Thomas Lundemo, Tor Østved

Levekår og livskvalitet blant HIV-positivt

Arne Backer Grønningseter

Å bli eldre med hiv
En pilotstudie

Fafo

CENTRE FOR SOCIAL SCIENCE RESEARCH
Aids and Society Research Unit

Love in the Time of AIDS: The Relational Gender Dynamics of Prevention, Testing and Treatment

Elizabeth Mills
Marina Manuela de Paoli
Arne Backer Grønningseter

CSSR Working Paper No. 252
June 2009

Erlend Mørland, Espen Richard Nilsen og Arne Backer Grønningseter

HIV in Norway: Knowledge and Attitudes

Living Conditions and Quality of Life among People Living with HIV in Norway

to fight HIV/AIDS
American Multinationals In The
Use In Botswana

Noen momenter fra denne forskningen

- Holdninger i befolkningen som gjør det risikabelt å være åpen
- Dilemmaer knyttet til livsstrategier – hvor stor plass skal hiv få i livet
- Stor risiko for diskriminering, ensomhet og isolasjon
- Store utfordringer når det gjelder kunnskap, informasjon og diskriminering i velferdsstatens tjenesteapparat
- Men det var åpenhetsstrategien som endret Norge

Prosjektet om å bli gammel med hiv

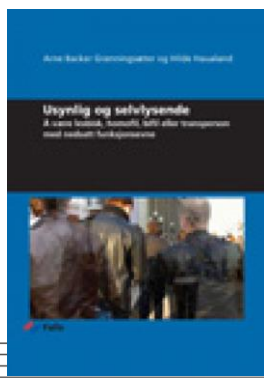
- Åpenhet
 - Noe av de som har hatt hiv lenge har gått tilbake fra tidligere åpenhet; en uro for at eldreomsorgen skal føre med seg et nytt «hivskap»
- Personlige strategier, dilemma
 - Å gjøre hiv til et minst mulig dominerende faktor i livet sitt, og ha behov for å treffe andre som lever med hiv
- Stigma og diskriminering
 - Redsel for at eldreomsorgen ikke vil klare å håndtere hiv, men også knyttet til at mange også tilhører grupper som risikerer diskriminering
- Tanker om framtida
 - Usikkerhet om framtidig helse; bekymring for ikke å bli behandlet med verdighet. Dette knyttes både til det å leve med hiv og til eldreomsorgen generelt
- Langtidsoverlevende
 - Den store sorgen; problemer med psykisk helse og ensomhet; helseutfordringer knyttet til langvarig medisinbruk og ettervirkninger etter langtkommet hiv-infeksjon

• LHBT-forskningen

- Minoriteter i minoriteten
- Arbeidsliv
- Kirke og arbeidsmiljø

• Rus-tema

- Brukersamarbeid og tjenesteutvikling

Noen viktige momenter fra denne forskningen

- Store endringer i holdninger og levekår
 - Men fortsatt risiko for stigma og diskriminering
- Heteronormativitet preger fortsatt fellesskapsinstitusjonene og arbeidsplassene
- Å tilhøre minoritetsgrupper som personer med innvandrerbakgrunn, samer, funksjonshemmede kan forsterke opplevelsen av heteronormativitet og diskrimineringsrisiko
 - Interseksjonalitet
- LHBTI+ gruppene har dårligere psykisk helse enn befolkningen generelt, dette gjelder særlig bifile og transpersoner eller ikke-binære

- Mange skap

Prosjektet om LHBTI+ i kirka

- Positive holdninger til å ha medarbeidere som er LHBT-personer
 - I mindre grad når det gjelder bifile og transpersoner enn lesbiske og homofile
- Den offentlige debatten i Kirken er anstrengende å forholde seg til – å være en sak
- Hver femte LHBT-respondent har opplevd diskriminering, én av 10 ti svart «vet ikke».
 - Den enkelte oppfatter at faren for slike opplevelser er reell.
 - Én av fire opplever ikke at det er naturlig å ta med partner i jobbsammenheng.
- De fleste opplever et positivt arbeidsmiljø, og det er få opplevelser av direkte diskriminering.
 - Forskjellig forståelse mellom respondentene som oppgir at de har en LHBT-identitet, og de som representerer majoriteten.
 - Et ikke ubetydelig mindretall av LHBT-respondentene har opplevd diskriminering
 - Mye usikkerhet og sårhet når en omtaler opplevelsen av å være ansatt i Kirken og samtidig ha en LHBT-identitet
 - - Personlige strategier og adaptive preferanser
 - LHBT-personer utviser adaptive preferanser, lave forventninger

Arven etter hiv preger oss

- Holdninger til LHBTI+
- Diskusjonen om rus og rusbehandling
- Synet på brukernes rolle i forskningen og i tjenesteutviklingen
- Religion og kirke

Holdninger til LHBTI+

- Hva fant vi
 - Hivforskningen: Lukkethet og angst for diskriminering, angst for å måtte gå tilbake til skapet
 - Homoforskningen: Gode levekår og begrenset diskriminering, men også reell fare for diskriminering og verre for bifile og transpersoner enn for lesbiske og homofile menn.
- Hvordan preger dette oss i dag?
- Det har skjedd en revolusjon i holdninger, men hvor dypt sitter den?
- Hvordan skjedde dette?
 - Den påtvungne offentlige samtalen

Diskusjonen om rus og rusbehandling

- En sosialarbeidererfaring
- Ett funn:
 - Opplevelsen av ikke å bli tatt på alvor når de presenterer brukererfaringer – er det et paradigmeskifte på gang?
- Er dagens rusdebatt et resultat av holdningsendringene som kom med hiv?

Brukersamarbeid i forskningen og tjenesteutvikling

- Hva erfarte vi?
 - «intet om oss uten med OSS»
 - Brukermedvirkning: brukerne føler seg ikke helt tatt på alvor
 - Det var litt suspekt å samarbeide for tett med brukerorganisasjonene
- Hva skjer?
 - En endring fra ideen om brukersamarbeid som trussel mot habilitet til ideen om brukerkunnskap og -erfaringer som en ressurs i kunnskapsproduksjonen

Religion og kirke

- To funn:
 - Kanskje litt overraskende for oss forskere: religionen så ut til å spille en større rolle enn vi tenkte på når vi designet prosjektene
 - Ansatte i kirka hadde mer liberale holdninger enn en skulle tro ...
- Kirka fremstod med negative og diskriminerende holdninger på 80/90-tallet – samtidig som det også var sterke stemmer for åpenhet, omsorg og dialog
- Hvordan kan kirka inkludere disse erfaringene i sitt forsoningsarbeid?

Møtet med nye epidemier

- Covid
- Apekopper

- Har vi lært noe?
- De to epidemiene er svært ulike, men det er lærdom fra hiv-erfaringene som kunne hjulpet
 - Å nå minoritetsgrupper
 - Stigmatisering som hinder i forebygging

Tankevekkere

- Min påstand er derfor at uten hiv hadde vi i mindre grad sett de store holdningsendringene når det gjelder LHBTI+, eller dagens diskusjoner om rusbehandling
- Videre er synet på brukersamarbeid i forskning, tjenesteutvikling og helsetjenester sterkt i preget av erfaringene fra hiv-epidemien. Det samme gjelder oppgjøret med diskriminerende holdninger i kirka og det religiøse feltet.

-
- Ta med hiv-erfaringene inn i debatten
 - Inkluder hiv-positives erfaringer i forsoningsprosessene
 - Lær for framtida

Takk for oppmerksomheten

Takk til HivNorge og Fafo for at dere har gitt meg rom til å jobbe med dette

